

Cristinel MUNTEANU

Eugeniu Coșeriu despre corectitudinea și exemplaritatea lingvistică

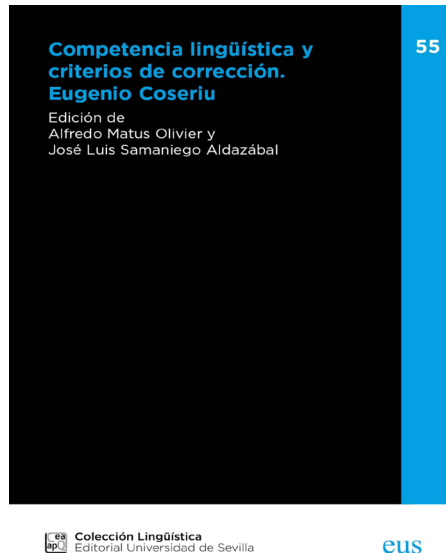
Cr.M. – este prof. univ. dr. habil. (doctor în filologie și în filosofie); predă la Universitatea „Danubius” din Galați discipline din sfera științelor limbajului și din domeniul filosofiei. A publicat ca autor: *Sinonimia frazeologică în limba română* (2007), *Lingvistica integrală coșeriană* (2012), *Frazeologie românească* (2013); *Tradition and Innovation in Language and Linguistics* (2017); *Problema sensului la John Dewey* (2019), iar ca editor: Tobias Peucer, *Despre relațiile jurnalactice* (2008), B.P. Hasdeu, *Studii de știința limbii* (2013), E. Coșeriu, H. Geckeler, *Orientări în semantica structurală* (2016; trad. de Cr.M.) etc. Este, de asemenea, autorul a peste 150 de articole și comunicări. Domenii de interes: filosofia limbajului, teoria limbii, semantică, frazeologie, hermeneutică, lingvistica textului.

De curând, în Spania, a fost publicată o carte importantă pe care se cuvine să o semnalăm, fiindcă ea ar trebui să îi intereseze nu doar pe lingviști, ci și pe oamenii de cultură în general: Eugenio Coseriu, *Competencia lingüística y criterios de corrección*, Edición de Alfredo Matus Olivier y José Luis Samaniego Aldazábal, Revisada y autorizada por Eugenio Coseriu, Editorial Universidad de Sevilla (EUS), Sevilla, 2019 (114 p.).

După cum se observă, editorii precizează că avem de-a face cu un text revizuit și autorizat de Eugeniu Coșeriu însuși. Într-adevăr, prima versiune a acestei cărți a apărut în timpul vieții savantului român, mai exact în 1993, la Santiago de Chile, însă ediția respectivă a avut o circulație foarte limitată, ceea ce a impus reeditarea. La bază, cartea reprezintă transcrierea unui curs despre competența lingvistică și despre criteriile corectitudinii, curs pe care Coșeriu l-a predat în octombrie 1987 la Pontificia Universidad Católica de Chile.

Trebuie să fac acum o paranteză. Se știe că în perioada sa uruguayana, când activa la Montevideo, Coșeriu a elaborat (în anii 1956-1957) o operă care va rămâne, din păcate, în

manuscris: *El problema de la corrección idiomática* (*Problema corectitudinii idiomatice*). Asupra aceluși manuscris stă aplecat, de mai mulți ani (de *prea* mulți ani, așa zice), profesorul José Polo, cu intenția de a-l publica sub forma unei monumentale ediții critice. Despre această întreprindere am vorbit deja *in extenso* într-un material apărut (în 2012) chiar în paginile revistei „Limba Română” (din Chișinău); cititorii preocupați de subiect pot găsi acolo mai multe detalii¹.

Chiar dacă tratatul *El problema de la corrección idiomática* nu s-a mai publicat, lingvistul român și-a prezentat concepția despre „corectitudinea idiomatice” cu diverse ocazii (în diverse limbi), în cursuri sau conferințe. În limba română, Coșeriu și-a expus ideile, în formă concentrată, într-una dintre prelegerile ținute la Iași la începutul anilor '90, prelegere intitulată *Deontologia și etica limbajului*². Și acest text este accesibil tuturor, grație inițiativei aceleiași reviste basarabene de a-l prelua/relua într-un număr dedicat memoriei lui Eugeniu Coșeriu³.

Prelegerea de la Iași este una excelentă, fără îndoială. Însă imaginați-vă un text coșerian de zece ori mai lung, vizând aceeași problemă, dar cu mult mai multe exemple și explicații, cu introducerea de distincții suplimentare în cadrul unor concepte esențiale ș.a.m.d., toate înfățișate și încorporate, totodată, cu măiestrie, de Coșeriu în contextul propriei teorii lingvistice⁴ (cunoscută drept *lingvistica integrală*)! Este ceea ce găsim în această ediție spaniolă a cursului coșerian predat în Chile în urmă cu mai bine de trei decenii.

Firește, volumul se deschide cu o notă introductivă și o prezentare aparținându-le editorilor, precum și cu un scurt prolog semnat de Johannes Kabatek. Tot la început se află și un *exordium* în care Coșeriu descrie succint cursul destinat studenților chileni. Cartea în sine conține cinci capitole mari, ale căror titluri, pentru mai mul-

tă autenticitate (și fiindcă termenii spanioli nu creează dificultăți de înțelegere cititorilor români), le reproduc în continuare așa cum sunt: (I) *Confusiones e imprecisiones acerca del concepto de **corrección idiomática***; (II) *Los planos del **saber lingüístico**: el lugar de lo correcto en la escala de la valoración de lo hablado*; (III) *Lo correcto y lo ejemplar. El problema de la ejemplaridad en Hispanoamérica*; (IV) *Caracteres de lo correcto. Conflicto entre los juicios y su suspensión*; (V) *Sentido e importancia de lo correcto y de lo ejemplar. Corrección idiomática y educación lingüística*.

Deoarece, la sfârșitul prelegerilor, au existat și întrebări din partea unor „cursanți”, editorii au luat decizia laudabilă de a le consemna și pe acestea, dimpreună cu răspunsurile date de Coșeriu. Multe dintre aceste răspunsuri și comentarii extinse sunt, la rândul lor, foarte utile, chiar revelatorii.

- Note** ■ ¹ Vezi Cristinel Munteanu, *Cum se editează un manuscris coșerian* [recenzie la cartea lui José Polo, *Entorno del universo normativo de Eugenio Coseriu. Cuaderno de bitácora*, Editorial Biblioteca Nueva, Madrid, 2012], în „Limba Română”, Chișinău, nr. 3-4, 2012, p. 21-27. (Textul poate fi citit și on-line la această adresă: <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1377>)
- ² Vezi Eugeniu Coșeriu, *Prelegeri și conferințe (1992-1993)*, ca supliment al publicației „Anuar de lingvistică și istorie literară”, T. XXXIII, 1992-1993, Seria A, Lingvistică, Iași, 1994, p. 163-171.
- ³ Vezi Eugeniu Coșeriu, *Etica și deontologia limbajului*, în „Limba Română”, nr. 10, 2002, p. 132-138. (Materialul poate fi citit și on-line: <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2754>)
- ⁴ De altminteri, referindu-se la unii dintre prietenii și colegii pe care îi avea în public (și care îi cunoșteau bine teoria), Eugeniu Coșeriu spune cu umor: „Para ellos, por cierto, se tratará solo de ver cómo Coseriu hace una síntesis de todos estos *disiecta membra* que se encuentran por aquí y por allá y de la curiosidad de ver si lo logra o no lo logra. Yo trataré de decepcionarlos en este sentido y de lorgrarlo” (E. Coseriu, *Competencia lingüística y criterios de corrección...*, p. 20).